

1) Очевидци разказватъ, че покойниятъ митрополитъ Климентъ ималъ нѣкакъвъ си документъ, който показвалъ на мнозина и който гласѣлъ направо, че св. Четиредесетъ била останала черкова въ рѣцѣтъ на българитѣ и се поссчвала дори датата, когато била обърната въ джамия. Този документъ е изгубенъ днесъ.

2) Знае се положително, че Варненскиятъ руски консулъ Рачински, когато идвалъ въ Търново, въ 1859 г. се срѣщналъ съ шеиха и купилъ отъ него много книги и старини, които отнесълъ въ Росия. Ако черковата бѣше потурчена съ идването на турцитѣ въ Търново, надали щѣха да се запазятъ тѣзи нѣща въ нея чакъ до 1859 г. Не могатъ да стоятъ икони, книги и други черковни вещи въ джамия около 40 години. Вижда се, че тази българска светиня е била скоро обърната въ джамия, и затова тѣзи вещи могли да се запазятъ тѣй дълго врѣме.

3) Освѣнъ това, живи още свидѣтели разказватъ, че слѣдъ кримската война на тавана на тази черкова сж намѣрени книги, които шеихътъ далъ на митрополита, който ги унищожилъ. Вижда се, че Рачински не е знаелъ тѣзи книги и затова не ги взелъ по-рано. И Хр. Даскаловъ споменува за това нѣщо. Като говори за своето идване въ Търново въ 1858 г., казва, че черковата не била обърната тутакси въ джамия слѣдъ падането на Търново — това той научилъ отъ нѣкакъвъ си надписъ — и че около това врѣме била дадена на грѣцкия владика библиотеката, която се пазѣла въ тази черкова.

4) Кога дошълъ шеихътъ, купилъ двора на югъ отъ черковата, направилъ си кѣща и се остановилъ да живѣе тамъ съ дѣцата. До тогава джамията нѣмала минаре, и той намислилъ да направи откъмъ сѣверната страна. Издигалъ наистина минаре нѣколко пѣти, но то се събаряло. Най-сетнѣ рѣшилъ да разкопае подъ минарето и да види, защо се събаря и намѣрилъ гробъ зиданъ, който се вдавалъ и отъ това минарето изгубвало равно-